

Rønnebæksholm almanak

Rønnebæksholm omtales for første gang i skriftlige kilder i 1321. Derfor ved vi, at gården på dette tidspunkt og frem til 1399 er ejet af slægten Moltke, hvorefter ejerskabet overgår til Kronen i de følgende to århundreder. Oprindeligt var Rønnebæksholm placeret på Dyrehaveholmen ca. 300 meter øst for den nuværende placering. Topografien er ændret meget, der har tidligere været flere åer, dæmninger og holme. På Rønnebæksholm står 2021 i tidens tegn – vi fejrer 700 års jubilæum. Året vil bære præg af, at vi forholder os til stedets plads i tiden, både bagud og fremadrettet. Rønnebæksholm er en lille kulturel biotop, hvor tider mødes, midt i omgivelser i bevægelse.

1700

Rønnebæksholms jubilæums-almanak er hermed nået frem til 1700-tallet, hvor Frederik den 4. regerede Danmark, nærmere bestemt i perioden 1699-1730. De første årtier var præget af Den Store Nordiske Krig, hvor kongen indgik alliance med bl.a. Ruslands Peter Den Store med det formål, at reducere Sveriges dominans i Østersøen. Krigen varede fra 1700-1721.

Men hvordan er det, vi holder styr på tiden? Og hvem sætter rammerne? Den 28. november 1699 udstedte Frederik den 4. 'Forordningen om de rette Nye Almanakker', og det var derved bestemt, at den hidtil anvendte *julianske* kalender skulle udskiftes med den mere nøjagtige *gregorianske*. Denne nye rammesætning for, hvordan tiden bestemtes, blev udbredt i hele den protestantiske del af Vesteuropa, England udtaget.

Frederik den 4. havde betroet sin matematiker Ole Rømer (1644-1710), at stå for indførelsen af det nye kalendersystem i starten af 1700. Opgaven blev løst således, at dagen efter den 18. februar var den 1. marts, og dagene herimellem blev simpelthen – og til manges fortørnelse – sprunget over for at få orden på tiden! På samme tid (om man så må sige) skiftede Rusland den *byzantiske* kalender ud med den *julianske*.

Oplysning!

Rationalitet og naturvidenskab vinder indpas på denne tid – mennesket stræber mod viden frem for tro! Oplysningstiden omfatter for Danmarks vedkommende perioden 1750-1800. I 1750'erne blev dampmaskinen, væve- og spindemaskinen opfundet og grundlaget blev hermed skabt for den industrielle revolution. Newton (1643-1727) havde lært os om tyngdekraften og himmellegemernes bevægelse (og dermed grundlaget for vores tidsregning), og Carl von Linné (1707-1778) gav os bl.a. det system, der gør det umådelige planterige tilnærmelsesvist forståeligt.

I 1770 fik Struensee (1737-1772) ophævet censuren og indført trykkefrihed i Danmark. Den rene trykkefrihed blev dog begrænset igen allerede 1773 – året efter at Struensee

måtte se sin egen grumme skæbne i øjnene... Den produktive forfatter Ludvig Holberg (1684-1754) brugte i høj grad sin pen til, med humor og ironi at dele sin skarpe kritik af samtidens politiske strukturer – herunder enevælden – med en lydhør, folkelig offentlighed. Teatret var forum for kunst til folket! Her fik tidens spæde tanker om ligestilling og ytringsfrihed luft under vingerne. Tanker, der med aviser og tidsskrifter hastigt fik stadig større udbredelse.

Verden går sin gang og på Rønnebæksholm skete der også forandringer. I 1734 opførtes hovedbygningen, som dog er ombygget flere gange siden. I 1782 anlagdes parken i store træk som vi kender den i dag, med lindealléen, kastaniealléen, fiskedammen og gårdspladsen. Denne periode er dog for Rønnebæksholms vedkommende primært præget af den dystre fortælling om "Den Gale Kammerherre", der allerede da synes at have hørt fortiden til. Hans borgerlige navn var Magnus Bjeringskjold; han var bl.a. involveret i Struensees fald, og blev senere selv – som ejer af Rønnebæksholm – arresteret og anklaget for højforræderi! I John Erichsens bog om Rønnebæksholm står: "I 1777 solgte Johan Collet Rønnebæksholm til generalkrigskommisær Magnus de Beringskjold. Med ham fik gården en berygtet ejer, en intrigant person, som havde tjent penge på smugleri og spionage. Beringskjold var en hidsig natur og bondeplager. Træhesten i gården stod ikke kun til pynt, og fangehullet var også frygtet. Beringskjold lå ustandselig i processer og endte sin tid på Rønnebæksholm med en dramatisk arrestation og anklage for højforræderi."

Lad os afslutte denne sommer-almanak – og det 18. århundrede – med et par nye begyndelser. Den 8. september 1783 bliver N.F.S. Grundtvig født i Udby ved Vordingborg. Hermed lægges en af kimene til den historie og det værdigrundlag, som i den grad ulmede i tiden og som også i dag er kendetegnende for både Rønnebæksholm og vores moderne demokrati. Sidst men ikke mindst – i 1788 bliver Stavnsbåndet ophævet og nye forståelser af samfundet som et fællesskab kunne tage form. Året efter starter Den franske revolution (1789-99), og der tages for alvor hul på en epoke med fokus på en rationel og fornufts-betonet tilgang til verden – på frihed, lighed, fællesskab og oplysning!

Hvad er en almanak?

Kort fortalt – ordet stammer fra middelalder-latin *almanachus*, måske via græsk fra koptisk *alemenichiaka*, muligvis fra arabisk *al-manakh*, og betyder 'tavle som angiver Solens og Månens daglige positioner'. En almanak er normalvis en

bog med kalender og forskellige astronomiske oplysninger, ofte indeholder den også enkle fortællinger eller andre kulturelle, religiøse eller meteorologiske oplysninger knyttet til de enkelte dage, måneder eller årstider.